

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Extra Posten.

Måndagen den 20 December 1819.

(Insändt.)

Till Författaren i Stockholms-Posten N:s 258, 263, 267 och 285.

(Forts. från N:o 22.)

I N:o 263 jemrar Ni Er med skäl deröfver, att "Allmänhetens uppmärksamhet blifvit ånyo vänd åt Wermdö-målet, genom Lands-Sekr. v. Sydows från trycket utkomna Protokoll, hållet af honom på Smedjegården den 4 Maj, jemte bifogade Anmärkingar. Härutinnan har Ni så mycket större fog att blaga, som samma Anmärkingar verkligen äro hårdsmåta, och sammanställningen mellan nyssberörde Protokoll och det som N. V. Kämnars-Rätten höll på Smedjegården, är i synnerhet högst otillständig. "Det är icke höfviskt, att anställa så der noggranna undersökningar och jemförelser. Det är icke fråga om", säger Ni ock, "att ingå i någon granskning af Sydowska Protokollet, såsom *Dokument* betraktadt" -- (utan förmodligen såsom *icke-Dokument*): "sådan granskning tillkommer Domarne" (hvarmed Ni troligen menar Domarena), "ej Libellisten" (hvarmed Ni troligen menar er sjelf). Illa hade dock varit för den goda saken, om Ni foljt denna er föresats. Lyckligtvis öfverträder Ni den, och börjar genast en granskning af

Dokumentet, såsom Dokument betraktadt, och densamma utförer Ni på ett sätt, som sannerligen lemnar intet att önska, utom hvad man var nyfiken att veta, hyarigenom Ni således mästerligt upplyser Allmänheten om en sak, som henne icke angår. Men deri gör Ni, äfven af andra skäl, fullkomligen rätt, Herr Vägledare. Ty "meningen med er uppsats är egentligen att föra Anmärkningarnes Författare till sinnes, hvad egentliga" (skönt, att Ni tycker så mycket om *egentligheter!*) "åfsigten kunde vara med deras och Protokollets kungörande, och om sättet dertill vore det rätta." Förträffligen väl menadt, m. H. Denna, nemligen åfsigten, var Författaren troligen obekant. Han visste piatt icke hvarken hvarföre han lät trycka Protokollet eller Anmärkningarna. Hm! det är likväl besynnerligt sådant der! Men Ni, m. H., Ni har fört honom det till sinnes. Huru detta tillgått, står väl icke att förnimma af er sinnrika uppsats, men sådant betyder ingenting. Imellertid har han till en annan gång fått lära sig *rätta sättet* att kungöra så beskaffade *Dokument*. Och det består i, 1:o att "tilltala Protokollisten vid vederbörlig Domstol, NB. om han, Författaren, är målsägande," samt "derefter afbida Hof-Rättens Utslag," och 2:o, NB. om han *icke* är målsägande, att blott "med *tystnad* afbida Hof-

Rättens Utslag." Detta sätt att *kungöra* något, är, medgifvomet! både nytt, nyttigt och beqvämt, särdeles hvad angår sednare alternativet.

Slutligen rycker Ni i denna Post-Nummer änyo fram med "Statens ära och anseende," termer, som aldrig kunna användas för ofta, och med hvilka Ni nu bombarderar Förf. till ofvannämnda Anmärkningar, tilläggandes något om vår "lagbundna frihet," som vi, nemligen Ni och jag, m. H., skola en väcker dag sätta oss att riktigt *bakbinda*, på det vi och flera sedermera må hafva ett ännu friare spel. Ty vet Ni, oss emellan sagt, jag kan rättnu, lika litet som Ni, tåla de der lagbanden. Men hvad säger jag? dessa band skulle ej genera oss, "om vi blott *ville!*" Ja! "om vi blott *ville* tillämpa de ännu gällande Författningar, så kunde vi finna helt andra utvägar, än dumma eller spetsfundiga sofismer, att tysta" våra motståndare med. — Dock, hvad talar jag nu igen? *Spetsfundiga!* Säg om sanningen, m. H.! Gör om oss rättvisa, Herr Granskare! Bekännom då, att våra sofismer äro icke spetsfundiga. Vi äro, tvertom, ett par af dessa lyckligen födda själar, som endast älska att fördjupa oss i den naturliga Dumhetens lugna delar, aktandes oss noga, att söka upplättra på Förnuftets spetsiga branter, af billig förhaga, att dersammastädes bryta halsen af oss. Hvad åter angår de der gällande Författningarna, som vi äro allt för mensklige att tillämpa, så behållom tills vidare för oss sjelfva den hemligheten, hvar rest de stå att igenfinna. Den Allmänhet som *vi begge* söka vägleda, är — tillåt om oss hoppas det! — ännu dummare än vi, och skall säkerligen tro oss på våra ord, att samma Författningar existera.

I Post-Numern 267 börjar Ni på ett sätt, att man kunde misstänka er för både ett och annat. Der upphöjer Ni bruket af den ädla Tryckfriheten; der

gläder Ni er lifligen, att genom densamma "*hvarje* fråga rörande enskildt och allmän rätt kan offentligen *drifvas* och *hvarje* dunkelhet upplysas af kritikens fackla;" der omformuler Ni "förmärdningen af hjertats dyrbaraste kansla med förnuftets oafvisliga kraf." Hvilket bröllopp, min Herre! Likväl yrkar Ni rätteligen straxt nedanføre, att man, i detta nit att "*drifva hvarje* fråga" och "upplysa *hvarje* dunkelhet," måtte varsamliga framfåra, "billigt afvägande *omständigheterna* å alla sidor," d. v. s., att man icke genast vid "*hvarje* enkel anledning" tar humör, utan låter åtskilligt passera, till dess anledningarne öka sig med vissa "oordningar," huruvida en eller flera, högre eller lägre personer, komma att för dem ansvara o. s. v., hvarefter man på sistone, naturligtvis sedan i saken dömdt är, kan uppträda såsom käck "*eröfrare* af den rättvisa," som, oakadt Domarens "anstända noggranna undersökningar," ändå kunde vara "*förnekad*." Ja, m. H. Jag gillar fullkomligen detta sätt att ifrå, sedan man antingen kan ingenting uträtta, eller man för ändamålet måste våga ett eröfringsförsök, ty i båda fallen tiger man merendels som ett godt barn. Bäst är alltså, m. H., i öfverensstämmelse med hvad Ni förut yttrat om sätet att *kungöra* en handling så att ingen får *kunskap* derom -- bäst är alltså säger jag, att *bruka* den ädla Tryckfriheten likasom man *icke* brukade henne, ty vid ett sådant förhållande kan väl ingen "önska att se henne förstörd," eller åtminstone skulle väl en dylik önskan vara den mest oregeliga i världen.

"Till dessa och många flera" -- till evig skada för upplysningen ej anförda -- "betraktelser ledes Ni naturligen vid *åskådandet* af de flerstädes *in Slutna* åtskilliga *opinioner* och uppsatser rörande Röösgrens behandling af *sina* fångar," med hvilka *å ledes* hvarken Fångvaktaren Grönberg eller Landshöfdinge-Embeter

hade att skaffa. Åter har Ni fullkomligen rätt, m. H. Det är onödigt, att låta opinionier flyta på det der sättet till allmänt åskådande, och ännu värre, att tillåta dem *inflyta*. Dock, undvikom finheter, m. H. "Rättvisan (säger Ni) fordrar nu en grundligare granskning af eder ofvan omrörda artikel i Post-Numern 258, och särdeles af de i Nya Extra-Posten N:o 12 deröfver fälda utlåtanden." Det har ett visst behåg med sig, att granska sina egna flytande opinionier och uppsatser: man förklarar dem då huru man sjelf vill, och granskningen utfaller alltid till ens egen fördel. Så äfven Ni, grundlige Herre! Ni har i denna Numer (267) så ljusligen framlagt åsigten med eder uppsats i N:o 258, att den läsare är väl döfstäm, som icke ser hvar Ni är hemma, som icke linner, att Ni ingalunda "ytar i välmening:" att Ni således är en "redlig medborgare och skriftställare," att Ni icke är någon "kläfvingrad Skribler," som i Stockholms-Posten skrifer "till öfning för ert" eller andras "snille:" att Ni andligen hör till antalet af "tröga och fredliga medborgare, som tro sig ej sakna upplysning och patriotism," men deremot "tro sig höra till det liberala partiet, fastän de bekänna sig till det rådande."

Något vilse om rätta vägen far Ni dock deri, Herr Vagledare, då Ni förutsätter, att "denna er *politiska* åsigt af Författare-handtverket" (kanske Författare-Professionen) "kunde förefalla många alltför subtil och betänklig;" ty det är till troendes, att ingen af era motståndare funnit minsta *subtilitet* eller *betänklighet*, ja icke ens *betänksamhet*, deri. Nej, m. H. Sådant göra de sig icke tid att linna, dessa vildbasare, dessa "på en trampad väg i firsprång framsfarande samt gnustrande och sprakande utfarande öfver hvarje påtaglig och trivial auleddning," till ex. den, att ert oskyldigt torparfolk arresteras och pikas. Det är således, icke af dessa, u-

tan! troligen af helt andra skäl, som samma "ljusa hufvuden" torde anse er "ytterligen inskränkt och orimlig." Hvarföre då i förhand "be dem om förlåtelse för edra fel och svagheter," m. H.? Det är, att alltför mycket krusa för sådant folk.

Med förbigående af de frågor om "skrik," om "lugna och välsinnade öfverläggningar" samt om "utslitna avis-artiklar," som Ni kostar på det elaka folket, kommer jag nu till Stockholms-Posten N:o 285, och er mästerliga artikel om *Arresteringar*.

Likasom Ni i sistförmälte Numer först bevisade den vidsträckt nyttan af Tryckfrihetens begagnande, och sedermera ådagalade, att denna frihet aldrebäst begagnas när den icke brukas; likaså visar Ni äfven här först, att den personliga säkerheten är aldeles oomgänglig i ett samhälle, och sedermera, att det samhälle är klokast styrdt, hvarst ingen personlig säkerhet finnes. Det är särdeles i sistnämnde viktiga afseende, som jag utbeder mig nöjet, att här korteligen få utveckla edra förträffliga grundsatser något närmare.

"Säkrast," säger Ni, ypperlige Vän orh Själafrände! "säkrast vinnes personliga säkerheten genom ett noggrant handhafvande af lagarna" -- *NOTA BENE* endast i det fall, "då lagarne äro *fullkomliga*," hvilken deras egenskap Ni med få ord tecknar, samt dessutom "svarande mot tidedvarfvets och Nationens lynne." Med antagande af denne sats, som rakt strider emot den gamla, enfalldiga meningen, att *all Lag bör hållas helig, så länge den är Lag*, befinna vi oss således genast utom gränsen af alla Lagar, och sådant ej blott för närvarande, utan äfven så länge världen står, ty lika länge måste äfven det bästa lagverk ändock förblifva bristfälligt, således icke *fullkomligt*. Detta, m. H., är att redan hafva hunnit långt. Öfverflödig synes mig alltså eder nästföljande sats, "att för mycken *stränghet* vid lagarnes tillämp-

ning är både skadlig och vådlig, men kanhända ännu mera för mycken *eftergifvenhet*;" men äfven denna sats påminner oss om kullkastandet af en annan gammal regel, som lyder "*det är bättre fria än fälla*," och det är väl denna påminnelse, som Ni ansett vara hogst nödvändig. Men ännu öfverflodigare är eder tredje sats, rörande den "*medelväg*" Ni Herr Vägledare, vill "*härutinnan linna*," eller sattet, huru man skall "*på en gång bibehålla lagarnas helgd och den frihet folket under deras skygd bör åtnjuta*," hvilken medelväg Ni påstår, "*i alla tider hafva varit en profvosten för Regeringar och Embetsmän*." Denna sats kunde lätteligen misstydas, om man icke, i öfverensstämmelse med er gifna hufvudgrund, insäga, att Ni med *lagarnas helgd* lærer mena, hurusom lagarna icke böra *vidröras*, att Ni med *frihet* menar, enligt den vanliga meningen, ingenting, samt ändtligen, att Ni alldeles icke menar *lagbundna och laglydiga* Regeringar och Embetsmän, ty sådana hafva i alla tider noggrant handhaft lagarna, utan att "*genom någon Labyrint af lagrum och förordningar hafva behöft leda sig fram till det Rätta*," hvilket de deremot pligtskyldigast trott sig böra leta och framdraga just *i och utur* dessa lagrum och förordningar, om det ock kostat någon möda att linna det. Dock nog härom. Ni, store Lagstiftare! vill hjälpa oss ifrån denna möda. Nu kunna vi fritt låta Lagluntor och Förordningsbuntar ligga der; de äro ej fullkomliga; behöfva således icke följas. "Vår allmänna Lag, ett respektabelt ar-

bete, då den utarbetades och antogs," är nu, i afseende på allmän säkerhet, ej mera "*svarande mot tidehvarfvets och Nationens lynne*;" detta lynne har sedermera blifvit vildt, bestaktigt, barbariskt; upplysning och kultur hafva gått *baklänges*; alltså gifves det ingen säkerhet i en lag, som "*icke tillåter något häcktas för annat än för uppenbar missgerning*," hvadan man måste söka denna säkerhet *utom* lagen, således "*arrestera på angifvelser*," från hvem som helst, "*till och med på starka misstankar*," tillkomna huru som helst, "*då fråga är om grofva brott*;" emedan det naturligtvis är mindre skymfligt, att oskyldigt häcktas på angivelse eller misstänka om mord, rån, nidningsverk m. m. s., än på angivelse eller misstänka om stöld af några kakor bröd, m. m. s. "Detta rubbar på intet vis samhällsordningen," ehuruval "*den anklagade*" icke, i den stund han olagligen häcktas, "*har skygd af Lagarna*," såsom Ni m. H. något förhastadt påstår, ty lagarna ha vi ju otvanföre redan gjort oss af med, och om den häktade hade skygd af dem, så finner Ni ju, att han ej *blefve* oskyldigt häktad. Att ert nyssberörde påstående verkligen är förhastadt, visar sig af hvad Ni straxt nedanföre yttrar, "*att den oskyldigt häktade aldrig kan dömmas utan föregången laga undersökning*," men att likväl foruen för denna undersökning bör blifva *bakvänd*, således olaga, d. v. s. "*att den anklagade bör sjelf bevisa sin oskuld*," hvilket hittills varit *Aklagarens sak*. (Slutet följer.)

Nya Extra Posten kommer äfven nästk. år att 2:ne gånger i veckan, Måndagar och Torsdagar, utgifvas. Prenumeration på ett halft år, emottages med 2 R:dr Banco.

N:o 24 utgifves nästa Torsdag.

Stockholm, tryckt hos JOHAN IMNELIUS.